

## KOMMUNIKATIONSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 8/2005 rd

### Regeringens proposition med förslag till ändring av lagen om underhåll och renhållning av gator och vissa allmänna områden

*Till miljöutskottet*

#### INLEDNING

##### **Remiss**

Riksdagen remitterade den 8 februari 2005 en proposition med förslag till ändring av lagen om underhåll och renhållning av gator och vissa allmänna områden (RP 281/2004 rd) till miljöutskottet för beredning och bestämde samtidigt att kommunikationsutskottet ska lämna utlåtande i ärendet till miljöutskottet.

##### **Sakkunniga**

Utskottet har hört

- regeringsråd Kaisa-Leena Välipirtti, kommunikationsministeriet
- överinspektör Tapani Kajamaa, miljöministeriet
- specialrådgivare Jukka Luokkamäki, Elinkeinoelämän keskusliitto EK
- branschchef Kari Happonen, Koneyrittäjien liitto
- chefen för samhällsteknik Jussi Kauppi, Finlands Kommunförbund
- verkställande direktör Reijo Svento, FiCom.

#### PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om underhåll och renhållning av gator och vissa allmänna områden ändras.

Kommunen ska under de förutsättningar som anges i lag åta sig att sköta det underhåll som tomtägarna ansvarar för, närmast gångbanornas vinterunderhåll. Kommunen har rätt att ta ut en avgift motsvarar kostnaderna för underhållet hos områdets tomtägare. Arbeten på gator och allmänna områden ska anmälas till kommunen. Kommunen har rätt att meddela bestämmelser om arbetets utförande och att ta ut avgifter. Vi-

dare föreslås kommunen kunna meddela underhålls- och renhållningsbestämmelser som preciserar lagen.

Lagen avses träda i kraft i början av september 2005.

I motiveringen till lagstiftningsordningen behandlas frågan om huruvida vissa skyldigheter för tomtägarna är rättvisa och skäligen. Det framhålls om samtliga avgifter att det uttryckligen handlar om avgifter, inte skatter. Enligt motiveringen kan lagförslaget behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

## UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

### *Motivering*

De frågor i propositionen som särskilt hänför sig till kommunikationsutskottets behörighet gäller en översyn av hur den kvalitativa nivån på gatuunderhållet ska bestämmas och de föreslagna nya bestämmelserna om arbeten på gator och allmänna områden samt avgifterna för dem. Utskottet koncentrerar sig på de delar i propositionen som hänför sig till dess behörighet.

### *Den kvalitativa nivån på gatuunderhållet*

Den kvalitativa nivån på gatuunderhållet ska bestämmas så att den motsvarar det som föreskrivs om underhåll av landsvägar i 33 § i förslaget till landsvägslag i proposition RP 17/2004 rd. Också ansvaret för skador på gatan bygger i båda lagarna på skadeståndslagen och därmed på försummelse av lagfästa skyldigheter av oaktsamhet. Motiveringen är i båda lagarna uppbyggd på samma sätt och avser att få alla parter att i högre grad ta hänsyn till omständigheterna.

Utskottet anser att kvalitetsnivån på gatuunderhållet lämpligen fortfarande bör utgå från ett tillfredsställande skick ur trafikens synvinkel. Den ska bestämmas med större hänsyn till olika trafikformers behov och till omständigheterna. Bland de faktorer i lagen som bör lyftas fram i samband med översynen kan nämnas gatans betydelse i trafikhänseende, trafikvolymen, väderleken och förutsebara omslag i väderleken, tiden på dygnet och olika trafikformers behov, t.ex. motorfordonstrafikens och nu också fotgängartrafikens och cykeltrafikens, samt trafiksäkerheten och framkomligheten. Till denna del är propositionen enligt utskottets mening värd att understödja och problemfri.

### *Hur arbeten på gator och allmänna områden ska styras*

I 14 a § föreslås ett anmälningsförfarande för arbeten som utförs på gator och allmänna områden och att kommunen ska kunna meddela bestämmelser om hur arbetena ska utföras. Detta svarar mot vad som föreskrivs i 42 § i förslaget till landsvägslag om att arbete på vägområde i regel

kräver tillstånd av väghållningsmyndigheten och om underrättelse också i undantagsfall. I förslaget till landsvägslag nämns dessutom tillståndsvillkor och möjlighet att meddela anvisningar.

En del av de sakkunniga som utskottet hört har ställt sig negativt till de nya bestämmelserna om rätten att placera ledningar och anordningar, eftersom rätten att placera telenät regleras på ett heltäckande sätt i markanvändnings- och bygglagen (132/1998) och kommunikationsmarknadslagen (393/2003). I 161 § i markanvändnings- och bygglagen sägs att kommunen är skyldig att tillåta att ett nät anläggs inom kommunens område och att det inte krävs tillstånd för det.

Om den 30 dagars frist som anges i 14 a § enligt motiveringen går ut utan att kommunen har gett sitt samtycke och eventuella bestämmelser om arbetet, innebär det att de arbeten som anges i anmälan får utföras. Oberoende av tidsfristen får trasiga ledningar, anordningar och konstruktioner repareras omedelbart för att undvika större skador och då ska kommunen utifrån en anmälan i efterhand övervaka att arbetet slutförs. Utskottet uppmärksammar att anmälningsförfarandets frist på 30 dagar förefaller rätt lång. Det har informerats om att teleföretagen måste kunna tillgodose kundernas beställningar snabbare än med en månads väntetid. Utskottet har tidigare (TrUU 16/2002 rd) understrukit vikten av att teletjänster ses som en form av basservice och att de följer principen om samhällsomfattande tjänster. Teletjänsterna har betydelse för medborgarnas jämlikhet och företagsamhetsvillkoren och t.ex. möjligheten att utföra distansarbete och därför vill utskottet absolut att miljöutskottet under behandlingen av ärendet överväger tidsfristen på 30 dagar med hänsyn till att teletjänsterna är en form av basservice och följer principen om samhällsomfattande tjänster. Därtill fäster utskottet uppmärksamhet vid att det inte framgår av motiveringen vad som avses med "förebyggande av betydande skador". Det menar att det i vilket fall som helst är skäl att precisera i vilka situationer reparationer bör kunna ut-

föras omedelbart. Därmed bör avbrott i basservicen, t.ex. teletjänster, alltid betraktas som en betydande skada som bör kunna repareras omedelbart.

Vid utfrågningen av sakkunniga påpekades det för utskottet att kommunerna i Finland enligt 84 § i markanvändnings- och bygglagen inom gatuholdingen ska samordna gatuområdet och ledningar, anordningar och konstruktioner ovanför och under gatuområdet. Vidare framhölls det att det är ytterst besvärligt att reda ut var ledningar är placerade eftersom ledningar och många andra underjordiska konstruktioner inte är uttryckade ovan jord. Dessutom är kartorna bristfälliga, antingen så att uppgifter saknas eller att de är oriktiga. Samhället är i allt högre grad beroende av kabelnät och därför framhåller utskottet att deras placering och uppgifter om placeringen bör samordnas på ett heltäckande sätt.

#### *Avgifter för arbeten på gator och allmänna områden*

Enligt föreslagna 14 b § får kommunen ta ut avgifter för arbeten på gator och allmänna områden. Enligt det förslag till landsvägslag som kommunikationsutskottet har under behandling bestäms eventuella avgifter utifrån lagen om grunderna för avgifter till staten och en förordning som utfärdas senare. Gatuunderhållsavgifterna är kommunala avgifter och grunderna för dem och den kommunala taxan bestäms som förr utifrån lagen om underhåll och renhållning av gator och vissa allmänna områden (669/1978). Den nu föreslagna avgiften motiveras med större planmässighet, samarbete och snabbhet i gatuarbetena. Enligt lagförslaget ska kommunen få ta ut en avgift motsvarande kostnaderna för granskning av anmälningarna om arbeten på gator och för övervakning av arbetena. Finlands Kommunförbund ser avgifterna som fullt motiverade eftersom granskningen och övervakningen innebär arbete som ger upphov till verkliga kostnader för kommunerna och det handlar om en tjänst som är till nytta för den som gör anmälan. Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto FICOM ry motsätter sig att kommunerna ska

få ta ut de föreslagna avgifterna och ser avgiften i 14 b § 3 mom. som en önskad avgift.

Teleföretagen har redan nu enligt 108 § i kommunikationsmarknadslagen och 161 § i markanvändnings- och bygglagen skyldighet att ersätta fastighetens ägare och innehavare, t.ex. kommunen, för den olägenhet och skada som bevisligen har förorsakats av byggarbeten eller andra liknande arbeten på telekablar. Utskottet har uppmärksamgjorts på att den skyldighet som teleföretagen redan nu har enligt lagen att rusta upp ett område efter grävarbeten är tillräcklig och att nya avgifter inte bör införas genom lag. Vidare har det påpekats att den nya avgiften, som kommunerna själva får bestämma om, årligen innebär kostnader på upp till hundra miljoner euro för finländska teleföretag och den vägen i sista hand för användarna av kommunikationstjänster.

I detta sammanhang fäster sig utskottet vid statsrådets beslut om en nationell bredbandsstrategi för att ta fram snabba kommunikationsförbindelser som behövs för att informationssamhället ska fungera och utvecklas och för att förbättra utbudet av bredbandstjänster. I principbeslutet framhålls att spridningen av bredbandsförbindelser i avgörande grad påverkas av priserna, de tjänster och innehåll som tillhandahålls i näten och förbindelsernas snabbhet. Utan förmånliga attraktiva tjänster finns det heller ingen efterfrågan. Bredbandsmarknaden utvecklas huvudsakligen på marknadens villkor. Dessutom bidrar staten, kommunerna och EU till den offentliga finansieringen av bredbandsstrategin. Utskottet ser det som ett problem att avgiften för arbetena kan skapa en kostnadspost som inte beaktar syftet med placeringen av telekablar som är att skapa infrastruktur för att utveckla informationssamhället. Dessutom slås avgifterna ut på bredbandspriserna och betalas den vägen av konsumenterna.

Utskottet ser det inte heller som problemfritt att kommunerna själva får bestämma om avgiftsgrunderna. Det kan leda till regional ojämlikhet som i slutändan kan betyda att teleföretag och deras kunder, dvs. medborgare och företag, behandlas sinsemellan olika med hänsyn till den

kommunala autonomin. Utskottet ser i själva verket den föreslagna avgiften för arbeten som ett problem och menar att motiveringen inte ger en tillräckligt ingående bedömning av avgifternas effekter t.ex. för bredbandsstrategin och målet att tillgodose medborgarnas tillgång till bas-service. Utskottet kräver en samlad bedömning av om den föreslagna avgiften för arbeten över huvud taget bör tas in i den föreslagna lagen och att om så sker bör avgiftsskyldigheten begränsas bara till fall som överskrider en skälig grävtid. Grävtidens skälighet varierar klart med arbetets

omfattning, grävområdets storlek, årstiden och byggbehoven. Utskottet noterar dessutom att det är viktigt att arbetena planeras i samråd med kommunen så att de över lag ger upphov till minsta möjliga skada.

#### *Utlåtande*

Kommunikationsutskottet anför

*att miljöutskottet beaktar det som sagts ovan.*

Helsingfors den 3 maj 2005

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Markku Laukkanen /cent  
vordf. Matti Kangas /vänst  
medl. Mikko Alatalo /cent  
Leena Harkimo /saml  
Saara Karhu /sd  
Inkeri Kerola /cent  
Risto Kuisma /sd  
Reino Ojala /sd  
Erkki Pulliainen /gröna

Eero Reijonen /cent  
Pertti Salovaara /cent  
Arto Seppälä /sd (delvis)  
Timo Seppälä /saml  
Harry Wallin /sd  
Lasse Virén /saml  
Raimo Vistbacka /saf  
ers. Reijo Paajanen /saml  
Lyly Rajala /saml (delvis).

Sekreterare var

utskottsråd Mika Boedeker.